

Št. 16. Ljubljana, 16. vel. srpana 1894. XXXIV. leto.

Vsebina: Ivo Trošt: Cesar Franc Jožef I. — Fr. Črnagoj: Cvetličje v šolskem vrtu — L. Lavtar: Fitzga. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Cesar Franc Jožef I.

(Metodična obravnava 220. b. v III. B.)

I. Uvod.

Kako se imenuje naš presvitli cesar? Kedaj smo praznovali 40letnico njegove poroke? Kako smo praznovali ta veseli dan? Koliko let je že, kar smo praznovali 40letnico njegove vlade? Kedaj bodemo praznovali 50letnico njegove vlade? Koliko let že vlada naš cesar? Katero letnico pišemo letos? Katero letnico so pisali torej tedaj, ko je začel vladati? (Tisoč, osemsto, osem in štirideset). Naš cesar je bil tedaj star osemnajst let. Ali je to velika starost? (Ne.) Mlad je še bil, jako mlad. Njegov prednik cesar Ferdinand Dobrotni, ki je bil Francu Jožefu strijc, odpovedal se je vladarski časti. Prevzeti bi jo imel po pragmatični sankciji njegov brat, nadvojvoda Franc Karol. Ta se je pa tudi odpovedal in sicer na korist svojemu najstarejšemu sinu Francu Jožefu, kateri je prevzel žezlo dné 2. grudna 1848. Bili so tedaj hudi časi. Na Laškem so se ljudje spuntali, na Ogrskem tudi, na Dunaji so noč in dan rogovilili. Ti nemiri so Ferdinanda Dobrotnega prisilili, da je, kakor je bil miroljuben, popustil vladarsko čast.

a) ponovitev.

(Podčrtane besede zapiši učitelj drugo pod drugo na tablo. Po njih je jedino mogoče uspešno ponavljati in uglabljati se v stvarino

samo.) N. pr : Od kedaj vlada naš presvetli cesar? Koliko je bil tedaj star? Kdo mu je bil prednik? Ferdinand Dobrotni ni imel otrok? Kdo bi ga imel nasledovati po pragm. sankciji? Ali ga je? Kako pa? Kedaj je Franc Jožef prevzel cesarsko krono? Kakšni časi so bili l. 1848? Kje so bili nemiri?

b) uporaba.

Ali je bilo ljubo mlademu vladarju, da so bili skoro povsod nemiri? (Ne.) Kaj bi bil raje videl? (Da bi bilo vse mirno in zadovoljno.) Ali je že prej vedel, da so taki nemiri? (Da, vedel je.) Morda ga je to strašilo, da bi se bil branil cesarske časti? (Ne.) Kakšen je bil torej mladi naš cesar, ker se ni bal, četudi še mlad, nikakih težav? Bil je pogumen.) Ali je torej prav, če se mladi ljudje plašijo skrbi in dela? (Ni prav.) Kako bi rekli potem takim ljudem? (Bojazljivci, lenuhi.) „Z Bogom moja mladost!“ rekel je cesar prejemši žezlo, a bal se ni.

II. Pripovedovanje do l. 1858.

Četudi mlad, premagal je mladi vladar vse upornike. Slavni Radecki je premagal Lahe pri Novari. Na Ogrskem so avstrijski vojaki napravili mir s sosednjo rusko pomočjo. Kmalu potem so sovražniki našega cesarja z denarjem podkupili nekega človeka, da bi vladarja o prvi priliki napadel in umoril. Nekega dne pelje se cesar kakor navadno na sprehod. Kar ga javno na ulici od zadaj napade hudobnež, hoteč mu zasaditi nož v vrat. K sreči zadela je noževa konica prav v ovratnično zapono, ki je bila železna. Morilec je zbežal, cesar je pa bil rešen silovite smrti. V spomin na to srečno rešitev iz smrtne nevarnosti sezidali so na Dunaju lepo cerkev ter jo odprli l. 1879. v dan srebrne poroke. Poročil se je bil namreč naš cesar l. 1854. z bavarsko princezinja Elizabeto. Ta dan je bil za celo državo slovesen praznik. Z veliko slovesnostjo so ljudje sprejemali svojega deželnega očeta tudi potem, ko je potoval po slovenskih deželah. Leta 1858. pa je bil rojen cesarju sin in cesarstvu naslednik cesarjevič Rudolf. Vsi so se veselili, da bode imel tako moder in skrben vladar tudi tacega naslednika. Toda božja previdnost je neumljiva.

a) ponovitev.

Kje so premagali uporne Lahe? Kdo je bil vojskovodja? Kako so ukrotili Ogre? Pripoveduj, kako je bil cesar rešen smrtne nevarnosti! Še ti, še ti! Od kod je naša presvetla cesarica? Kako se imenuje? Kateri dan je bil za našo državo vesel dan? (Ponoviti je tudi tvarino v uvodu in kot celoto dogodke do l. 1859.)

b) uporaba.

Mladi vladar se torej ni strašil ovir in zaprek. Da je dal sezidati na Dunaju cerkev v spomin svoje rešitve iz smrtne nevarnosti; pokazal

je visoki vladar jasno in očitno, da se ima za svojo rešitev zahvaliti Bogu. Kakšen vzgled vidimo tukaj na svojem vladarju? (Da se moramo Bogu zahvaliti za vse dobrote.) Da, on je prvi, od kogar prihaja vse dobro. Vitežki vladar se je pokazal tukaj pravega kristjana, pa bi se sramovali javno pokazati svojo vero mi, njegovi podložniki?

III. Pripovedovanje dogodkov do l. 1866.

a) Drugo leto po rojstvu cesarjeviča Rudolfa je bilo polno neveselih dogodkov. Lahi so se zopet uprli, poklicali na pomoč Francoze in premagali našo vojsko pri Magenti in Solferinu l. 1859. Naši so se sicer hrabro borili, a sovražnika je bilo mnogo več. V miru potem so sklenili, da pusti Avstrija lepo in ravno Lombardijo Lahom.

a) ponovitev.

Zakaj so bili avstrijski narodi veseli, ko se je cesarju rodil sin, cesarjevič naslednik? Ali je bilo tudi drugo leto potem tako veselo? Zakaj ne? Kdo je Lahom pomagal? Da, Francoski cesar Napoleon III. se je zavezal s Sardinci. (Sardinija je laški otok v Sredozemskem morji.) Kako se je godilo našim? Zakaj? Kaj je izgubila Avstrija vsled tega? Kdo bo znal lepo gladko povedati dogodke iz l. 1859.?

b) uporaba.

Pri Magenti in Solferinu je bila sovražna vojska dosti večja od naše. Ali so pa zato obupali? (Ne, hrabro so se borili naši.) Da, hrabro so bili naši, in to nam kaže, da Avstrijanec, da Slovan ne obupa, kadar je treba braniti našo ljubo domovino. Resnična je pesem:

Avstrija iz vojsk viharja
Prišla še brez slave ni;
Vse za dom in za cesarja,
Za cesarja blago kri.

Ponovi še ti! Ti!

β) Tudi poznejša leta niso bila mirna, kakor bi želel presvetli cesar v srečo svojih podložnikov. Najhujše je bilo pa l. 1866. Dve leti poprej je bila Rusija naša zaveznica, ko smo mirili danski deželi Šlezvik in Holstein. Sedaj pa napove vojsko. Lahi, kar jih je bilo še ostalo pod našo vlado izza l. 1859., skusili so tudi o ti priliki kaj dobiti. Zavežejo se s Prusi. Ali to pot se jim ni tako godilo kot l. 1859. Junaški nadvojvoda Albreht jih je do dobra premagal pri Kustoci l. 1866. Na morju pa pri otoku Visu je slavni Tegethoff premagal laško mornarico. Le proti Prusom, ki so bili bolj oboroženi od naših, nismo imeli sreče. V odločilni bitki pri Kraljevem Gradcu so našo armado razpodeli. Vsled tega morala je Avstrija pustiti Lahom še zadnji del laških dežel, namreč Benečijo.

a) ponovitev.

Na koliko krajih se je bilo Avstriji boriti l. 1866.? Kako je bilo na Laškem? Kako na morji? In na Češkem proti Prusom? Zakaj? Kaj je Avstrija zgubila? (Ponovitev pod α , pod β , pod II., I. in celotno.

b) uporaba.

Naša staroslavna država je torej l. 1866. pod vlado cesarja Franca Jožefa I. prebila strašen udarec. Sovražniki so hoteli od treh strani na njo. In vendar je ostala. Naš junaški vladar ni obupal. V slogi je moč. Dokler smo Avstrijci složni mej seboj, ne premaga nas nikdo. Geslo našega cesarja je: „**Z združenimi močmi!**“ Ta zlati izrek bi si moral zapomniti vsakdo. Z združenimi močmi premagamo sovražnika. Kjer je sloga, tam je tudi mir, in kjer je mir, tam je tudi sreča.

IV. Pripovedovanje dogodkov do konca sestavka.

Česa si je cesar najbolj želel? (Miru) Ali je mogoče o vojski polje obdelovati uspešno? (Ne.) Zakaj? (Ker so delavci na vojski.) Ali je mogoče, da napreduje trgovina? (Ne.) Zakaj? (Ker so trgovci na vojski.) Tudi za to; a zapreke so še drugačne. Blago in izdelki ne morejo do nas iz onih dežel, kjer je sovražnik in tudi od nas ne tja. Vsled tega tudi znanosti in umetnosti ne morejo napredovati. Vidite, zato je želel presvetli vladar miru. Hotel je pa svoje narode tudi zadovoljiti s tem, da si ljudje po svojih zastopnikih, katere volijo in pošiljajo na Dunaj, sami napravljajo postave. Te potem cesar potrdi in ukaže izvrševati. Te pravice se imenujejo ustava. Vsled ustave, katero smo dobili l. 1867., imajo ljudje tudi pravico v nekaterih zadevah po svojih protnikih sami soditi svoje hudodelce.

Razstava na Dunaju l. 1873. je jasno pokazala, da mi Avstrijci nismo za drugimi narodi, pokazala je izdelke avstrijskih rok in uma. L. 1878. je bilo sklenjeno, da mora naša vojska pomiriti turški deželi Bosno in Ercegovino, kjer so tedaj kristijani neznansko trpeli. Med vsemi se je odlikoval najbolj naš kranjski polk baron Kuhn, št. 17., zato ga je pa tudi cesar pohvalil. General Filipovič je sporočil cesarju: „Bosna se klanja Vašemu Veličastvu!“

a) ponovitev.

Zakaj je cesar želel miru v državi? Kaj je podelil svojim narodom? Kakšne pravice imajo vsled tega? Kaj je pokazala razstava l. 1873.? Kaj so pokazali Kuhnovci v Bosni l. 1878.? Kako je sporočil Filipovič?

b) uporaba.

1879. l. praznoval je Franc Jožef I. srebrno poroko. Vsi narodi širne Avstrije so hiteli, kdo bode slovesniše praznoval pomenljivi ta dan. Kakor hvaležni otroci svojega očeta, tako ljubimo mi, Slovenci svojega cesarja; kakor otroci svojemu očetu, udani so mu tudi drugi narodi naše mogočne države. To se je pokazalo tudi o štiridesetletnici vlade Nj. Veličastva.

Ponovitev pod IV., III., II. in I. s pomočjo znamenj na tabli. Ponovitev mora biti popolna. Pripovedovati celotno po znamenjih.

V. Iskanje manj znanih besed.

VI. Čitanje berilnega sestavka.

VII. Ugljabljanje in razmotrivanje

1. Zgodaj začel je vladati Franc Jožef I. Ni se strašil ne skrbi ne težav. Tudi nam bodi to v vzgled. Trden sklep in močna volja vse premaga.

α „Na delo tedaj, ker resnobni so dnevi,
A delo in trud nam Bog blagoslovi“.

Gregorčič.

β „Res je začetek težak, truda ne straši se,
Moč neizmerna je sklep“.

Koseski.

2. Kaj je pokazal naš vladar, ko je bil rešen smrti? Kdor bode spoznal mene pred ljudmi, spoznal bodem tudi jaz njega pred svojim nebeškim Očetom“. Tako uči Kristus.

3. Leta 1859. bil je cesar sam za svojimi vojaki na Laškem. Ali so pa obupali vojaki, ko je bilo sovražnika mnogo več? Držali so se krepko. Noben pameten človek v nesreči ne obupa. Le nevernik bi mogel kaj takega storiti.

α „Avstriji bo pomagal Bog,
Da se razžiri krog“.

Vodnik.

β „Če nimaš sreče, o ne toži!
Tu sreče ni.

Drugje, drugje je sreča, o ne toži!

Tam gor živi!“ Iz rokopisa.

4. Največo skrb za svojih podložnikov srečo prestati je imel cesar l. 1866., ko se nam je bilo boriti na treh straneh. Toda složnost za brambo domovine vseh avstrijskih narodov je premagala sovražnikov nakane.

α „Trdno dajmo se skleniti:
Sloga pravo moč rodi;
Vse nam bo lahko storiti,
Ako združimo moči“.

Ces. pesem (Seidl).

β Vsakdo mora takšen biti!
Kdor ne bo, od tukaj hiti:
Složni v vsem, jedini vsi
Bomo mi!

Iz rokopisa.

5. V vseh vojskah so še Slovenci delali čast avstrijski zastavi, tako tudi v Bosni. Tudi vi dečki zapomnite si to. Tudi vi, če bode te vojaki, ali pa doma, pomnite, da

α „Hrast se omaje in hrib,
Zvestoba Slovencu ne gane“.

Koseski.

β „Vselej zvesti državljani,
Bogu in cesarju vdani
In Slovenci pravi vsi
Bomo mi!“

Iz rokopisa.

Te besede zapišite si globoko v srce!

Saj o vsaki cesarski slavnosti puhti k nebu iz več kot 40 milijonov src molitev:

„Bog ohrani nam cesarja,

Slavne Avstrije vladarja!“

(Izreke in odlomke pesmi učiti se je na pamet.)

VIII. Pripovedovanje v glavnih potezah.

(Pri ti vaji moremo že zbrisati glavne momente s table.)

IX. Dostavek.

Otroci! Dne 30. prosinca 1889. l. umrl je na veliko žalost širne naše države, na nepopisno žalost visokih roditeljev naš cesarjevič Rudolf. Kdo se še spominja, kako smo pri nas preživeli tužni dan pogreba? Ne tolažilne besede, ne veliko sočutje, katero so izražali vsi narodi o Rudolfovi smrti, vse to ni moglo utešiti srca zares junaškemu vladarju. „Bog mi bode pomagal, da prenesem silni ta udarec“, tolažil je sam sebe o britki zgubi jedinega sina Franc Jožef I. cesar avstrijski.

Tudi tukaj nam je presvetli cesar jasno pokazal, da žalostni iščimo tolažbe le v Bogu, Stvarniku svojem.

Ivo Trošt — Razdrto.

Cvetličje v šolskem vrtu.

(Konferenčno poročilo.)

(Konec.)

Kako sem se vadił jaz? Prvo leto kupil sem jedno visokodebelno vrtnico, da bi jo imel za cepiče, pa mi je prvo zimo srečno — poginila. Prihodnje leto vadił sem se na sedmih šipkovih podlogah, na katerih sem poskušal vse načine cepljenja, da so bile polne ran kot Job — uspeha pa nisem zapazil. Naslednje leto imel sem 18 podlog, od katerih se mi jih je 10 prijelo, a čez zimo sem ohranil jedno samo. Na to pa sem imel leto za letom večje število podlog, pa tudi večje število cvetočih vrtnic in še le sedaj, rekel bi, da sem si uspeha gotov.

Naj slede tu v kratkih vrstah najvažnejše izkušnje pa tudi pogrški, katerih se nam je najbolj ogibati.

V jeseni si priskrbimo šipkovih podlog in sicer od zelenega šipka, ki belo cvete. Ta vrsta se najraje prime, med tem ko se druge vrste,

kakor: rudeči šipek, gozdna roža, opletalka itd. uspehu jako ustavljajo. Podloge nam lahko nakoplje vsak delavec, v sili pa si jih poiščemo tudi sami. Pri kopanju je treba močno paziti na korenine, ki so že itak slabe. Za podloge so dobre jednoletne, najboljše pa dveletne, ravne palice šipkovega grma. Vse stare izrastke, pa tudi mlade poganjke ravne podloge odrežemo takoj gladko, jednako prikrajšamo tudi šibki vrh skoraj za tretjino cele palice. Ako se podloge neprikrajšane puste, rade od vrha nizdol rumene in slednjič popolnoma poginejo.

Daljše korenine — mnogokrat je kar cel štor brez vlaknatih koreninic — prirežemo na 1 *dm* kratko in kolikor mogoče gladko. Tako debelo korenino narežemo tu in tam z ostrim nožem do lesa, da se napravijo pozneje ložje vlaknate koreninice. Ostale tanjšje koreninice tudi za tretjino prikrajšamo. Prikrajševanje korenin se vrši vselej tik pred saditvijo.

Palice sortiramo na jednake po 1 *m*, 1,5 *m* in 2 *m* dolge ter jih vsadimo v vrsto po 25—35 *cm* vsaksebi, vrsto od vrste pa po 1 *m*, da imamo pri požlahtnjevanji med vrstami radi trnja dovolj prostora. Saditev naj se vrši vselej v jeseni in naj se tudi necepljene podloge k zemlji polože ter s prstjo pokrijejo, ker nam v prvej zimi le prerade ozebejo, da se pozneje posuše.

Palice dvignemo kvišku šele koncem mal. travna ali začetkom vel. travna, ko so že v bujnej rasti in nikakor ne prej. To delo mora se vršiti ob deževnem vremenu. Stranski poganjki, razven gornjih 4—6, se takoj odrežejo, in se morajo tudi pozneje takoj odstranjevati, kakor hitro se prikažejo.

Požlahtnjevati je mogoče vrtnice sè sedlanjem že koncem sušca do srede mal. travna, ako imamo prihranjenih cepičev manj občutnih vrstá. Tako sem na prostem z uspehom cepil s „prince Kamil de Rohan“, z „general Jaqueminöt“ pa celo z „glorie de Dijon“. Vender je pa ta način cepljenja (ker malo uspešen) ob času, ko imamo dovolj družega opravila v vrtu, malo priporočljiv.

Ako imamo podlog v polnej muzgi (kar je pa redkokedaj!), je najhitrejše pa najboljše požlahtnjevanje okulacija, ki je možna na živo ali na speče oko. Okulacija na živo oko vrši se okoli kresa, kakor hitro imamo dozorela očesa in muževne podloge. Ni pa gotovo, da poženo očesa še isto poletje, morda tudi šele prihodnjo pomlad. Zaradi tega je boljša okulacija na speče oko, ki tudi najboljše uspeva.

Pri okulaciji je pomniti osobito tole: 1. Podloge morajo biti popolnoma muževne. 2. Očesa morajo biti dozorela in to so najbolj na ravnokar odcevelih mladikah. 3. Okuluj vedno z lesom, le pazi, da odrežeš kolikor mogoče malo lesa. 4. Zarezo na podlagi napravi kratko in odluči lubja le malo, da gre oko prav na tesno

notri. 5. Preveži z ličjem najprej nad očesom potem še le pod očesom. 6. Opravljaj to opravilo brzo pa v hladnem vremenu. Okulacija vrši se boljše na mladikah kakor na starem lesu.

Ob suši, ko niso podloge muževne, pa tudi drugokrat je pa še najboljša Forkertova metoda. S to cepim od mal. srpana pa do vinotoka z najboljšim vspehom. Uspešna je bila ta cepitev še 3. vinotoka.

In v čem obstoji Forkert-ova metoda? Oko na žlahtnej mladiki se takole izreže: Nož se zastavi $\frac{1}{2}$ —1 cm pod očesom ter se zareže nekoliko pošev nizdol. Na to se zastavi nož jednako visoko nad očesom ter se vreže proti doljnjej zarezi, da se oko lepo izreže.

Oko je spodaj nekoliko klinasto. Potem se napravi na podlogi prav jednaka skladna izrez in to najboljše ravno nad kakim očesom ali nad kako mladiko, vsaj $\frac{1}{2}$ —1 dm od vrha dolí. Žlahtno oko vstavi se v izrez, potem se z ličjem tesno prereže ter sè smolo zamaže, da se le oko vidi. Pri očesu pušča naj se le malo peclja.

To je najuspesnejša cepitev, če tudi težka na prvi hip. Treba jo je le ročno opravljati, da se oko preveč ne izsuši.

Kje dobivajmo očesa za okulacijo? Dokler se vadimo, dobra so od vsake vrtnice, ki ima le čvrsta dozorela očesa, ako vemo za njeno ime ali ne. Pozneje pa je na vsak način treba, da se obračamo do tovarišev ali do zanesljivih tvrdk, da dobimo pravilno naznačenih vrst, kar je v šolskem vrtu neobhodno potrebno.

Na jesen obvijemo okulante na požlahtnjenem delu z odbrano (ne staro!) slamo ter jih pripognemo k zemlji. Dobro je vse debelce vsaj nekoliko s prstjo pokriti; na cepljenem delu pa mora biti nad 1 dm na debelo prsti.

Cepljene vrtnice dvigamo iz zemlje koncem sušca, boljše pa začetkom mal. travna, ko se nam ni bati več hudega mraza.

Ko okulantje prihodnjo pomlad poženo, treba je paziti, da se mladi poganjki naravnajo in k debelcem privežejo. Kadar pa žlahtni poganjki zlesené, odreže se del debelca, kar ga je nad cepljenim mestom ter se rana sè smolo zamaže. Mladike pa je treba vnovič h kolíčku privezati, da nam jih veter ne odčesne.

Kar se rezatve tiče, pripomniti je, da naj se obrezuje na kratko, na 2—3 očesa; le teje kakor: Marechal, Niel, Belle Lyonnaise, Glorie de Dijon i. dr. ni rezati kratko (v dobrej zemlji kar nič!), ker nam sicer ženo v les in ne v cvet. Ako je rast prebujna, odščipnemo poganjkom vršičke in cvetje se nam kmalo pokaže.

Stare vrtnice prezimujem jaz takole z najboljšim uspehom: Po Vseh Svetih prirežem vrtnicam krone na pol, n. pr. na 5—6 očes. Potem jih obvijem z odbrano slamo ter pazim, da so na cepljenem mestu dobro obvite. Ako niso krone posebno velike, zadostuje za 100

vrtnic jeden škupnik; delo opravim pa (brez prikrajševanja) v jednej uri. Tako zavarovane vrtnice pustim kar najdlje mogoče zunaj in šele ko se mi je resno bati snega ali hudega mraza, položim jih k tlam in s prstjo pokrijem. Treba mi je paziti pri tem le, da ne opravljam tega dela v mrazu, ker drugače debela ob pripogibanji preveč pokajo.

Vrtnice ljubijo peščeno-ilovnato prst, v katerej bujno rasto pa tudi obilo cveto. Gnojimo jim vspešno spomladi in jeseni, pa tudi ob poletnem deževji z razredčeno gnojnico. Izvrstno jim služi tudi spomladi podkopen kompost, okoli debel pa svež gnoj, katerega pa ne smemo podkopati. Najboljše gnojilo pa jim je kostna moka.

Naj omenim le še, da kdor hoče imeti obilo cvetja, naj vedno vsako jutro pregleduje slednjo vrtnico ter naj jo otrebi gosenic in ličink, ki nam čestokrat prete s popolno ugonobitvijo vrtnic. Slednji večer pa moramo porezati vse odcvelo cvetje, mladike pa, na katerih so vsi popi odcveli, prikrajšamo do prvega, čvrstega očesa. Tako imamo cvetja do listopada.

To so najvažnejše izkušnje moje o cvetličji, osobito še o vrtnicah. Želim le, da bi bil z istimi kateremu svojih tovarišev tudi koristil.

Fr. Črnagoj.

F i t z g a.

(Dalje.)

Temu mislim ne bode nobeden in tudi ne gosp. F. oporekoval. Ker pa ocenjujemo števila le v vrsti, moramo računike pri nazorovanji tudi v vrsto in sicer od leve na desno postavljati; na računilu se pa morajo že vsi računiki v jedni (sami) vrsti nahajati; kar tudi Fitzga potrdi, ker je sestavil računila, katero je popolnoma mojemu metričnemu računilu podobno, samo da ima na drogu namesto 1 *cm* debelih koleščkov prizmatične 1 *cm* široke okvire.

V 2. šolskem letu zadostuje zraven mer računilo; v 3. šolskem letu moramo pa že skrbeti, da pridejo čutni nazori na notranje itd. (prim. teoret. del moje metodike).

Vse na kratko povedati, kar imam pri tej razpravi v mislih, mi je nemogoče; pri govoru o mojih računicah se bode morebiti še kaj priteknilo. Kdor je pa ta spis s premislekom in nepristransko prebiral, vstvaril si je že svojo sodbo o Fitzgovi in o moji metodi, pa tudi sploh o metodi iz računstva tako, da bi bilo nadaljevano razpravljanje o psihologičnem pouku iz računstva nepotrebno. Vender si ne morem kaj, da bi ne izpregovoril nekoliko besed o mojih računicah, zoper katere se je g. F. tako kratko a duhovito izrazil. Pri tem pa ne morem prezirati načrta za računstvo v 4razrednih ljudskih šolah, katerega sem v „Popotniku“ priobčil.

Preidimo torej k prvi računicici, v kateri nahajamo najpred številni prostor 1-3. Kaj je nek mene napotilo, da sem uvedel ta prostor? Važni psihologični uzroki. Kedor sebe in sploh druge ljudi opazuje, spozna, da more k večemu 3 reči na jedenkrat videti (prim. teor. del moje metodike), otrok šteje brez nazoril le še za 3 brez pomote naprej ali nazaj, otrok razume najlaglje množenje in delitev z 2 ali 3 in ono merjenje, pri katerem je kvocijent 2 ali 3. Otroku, ki vstopi v šolo, so gotovo števila 1, 2, 3 znana, ali vsaj se otrok hitro s temi števili seznanil, da si jih lahko predstavlja. (Primerjaj 1. točko a o psihologičnem pouku, Mich.) Lahko si torej otrok tudi predstavlja: „1 kostanj in 1 kostanj, 2 kostanja in 1 kostanj“, in „1 kostanj in 1 kostanj sta 2 kostanja, 2 kostanja in 1 kostanj so 3 kostanji“. Besede „in, sta, so“, katere so velike važnosti za razumljenje postajanja števil v številni vrsti, in znaki +, = za te besede postanejo v tem prostoru najlaglje jasne.

V mojem načrtu sem napisal v opomnji 3: „Vzor v številno vrsto pa posebno razbistriš: 1. z vajami: *α*) Štetje predmetov, katere postavljaš med štetjem v vrsto; *β*) določevanje števila po nastavljeni podobi (v 1 vrsti) iz predmetov; *γ*) nastavljanje številnih podob (v 1 vrsti) iz danih predmetov.

2. Z določitvijo mesta števil v številni vrsti. Navadna vprašanja za določitev mesta števil so: *a*) katero število stoji za (pred) številom — n. pr. 3? *b*) katero (katera) število (števila) leži (ležé) med številoma — n. pr. 3 in 5? *c*) med katerima (katerimi) številoma (števili) leži (ležé) število (števila) n. pr. 6? 4 in 5?

V opomnji 6: „Začetek vsega računstva so števne vaje Ločimo pa 2 glavni vrsti za štetje in sicer: A. šteje se naprej, B. šteje se nazaj.“

A.

a) Od začetka številne vrste do števila (pri nazorovanju morajo otroci nazorila zmerom staviti v vrsto od leve proti desni);

b) od števila do števila n. pr. od 3 do 5;

c) do števila in od tod za število naprej n. p. do 3 in od tod za 2 naprej;

d) od števila za število naprej, n. pr. od 5 za 2 naprej.

B.

a) Od števila do začetka številne vrste;

b) od števila do števila nazaj, n. pr. od 5 do 3 nazaj;

c) od števila za število nazaj, n. pr. od 5 za 2 nazaj. — V načrtu so te vaje označene na kratko, n. pr. Aa. Te opomnje veljajo več ali manj tudi za številni prostor 3, in na nje se sklicujem tudi še pozneje. Dalje pa stoji v načrtu za 1-3:

I. teden. Otroci štejejo reči, kolikor dalječ jim to gre, natančneje se pa seznanijo s konkretnimi števili 1, 2, 3. — Kaj je več (manj)? — Vaje α , β , γ prim. op. 3. Zakaj tako štenje zahtevam, si razumen učitelj sam lahko misli; na ta način poizve, koliko je otrokom številna vrsta že znana, opozori jih pa tudi na vrsto, s katero se imajo pečati.

Kaj je več (manj)? — Da pri tej nalogi otrokom najjaglje do živega prideš, postopaj tako-le: Micika ima 2 jabolki, Janezek pa 1 jabolko, kedo ima več (manj) jabolk? — Ne preidi pa na vprašanje, koliko jabolk ima Micika več kot Janezek?

II. teden. Ponavljanje vaj 1. teden. — Vaje v pisanji grafičnih znakov. | ○. — Konkretno nazorovanje besedice „in“, pisanje znaka + (in); konkretno nazorovanje besedic „sta, so“, pisanje znaka = (sta, so).

III. Ponavljanje vaj prejšnjih tednov. Bralne vaje v računici. — Pisanje znakov | L J. Par = 2 kosa.

Kakor vidite gospod F. se ne kopičijo predstave, druga za drugo pride, in računanje se začne za otroka, da sam ne ve kako. V tretjem tednu bere otrok iz računice, da je kar veselje; preskrbljen je pa že tudi z nalogami, katere napisuje v šoli ali doma na tablico. N. pr.

1. naloga. Učenci morajo večkrat napisati: „• | + ○“.

2. naloga. | + | = || • + • = •• ○ + ○ = ○○
•• ○ ○ L

i. t. d.

Pa tudi samostojnost moremo že v tem prostoru gojiti zahtevanje n. pr.: Nastavi na mizo 1 (2, 3) kamenček, G!

Na kaj pa merijo znaki | L J? To spoznate koj, ako pogledate v računici številni prostor do 5.

	L	J	4	5
1	2	3	4	5

Ti znaki pripravljajo na številke. Ali je to morebiti nepsihološko gospod F.?

L. Lavtar.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljanc. (Konferencija.) Dne 12. mal. srpana je bila okrajna učiteljska konferencija slovenskih in nemško-slovenskih šol za mesto Ljubljana pod predsedstvom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gospoda profesorja Frančiška Levca.

Točno ob 8. uri zjutraj otvori gosp. predsednik konferencijo ter pozdravi prisotne blizu tako-le:

Slavna skupščina!

„Otvaram današnjo okrajno učiteljsko konferencijo slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani s tem, da prijazno pozdravljam vse navzočno učiteljstvo, odkrito-

srečno želeč, da bi naše zborovanje in sklepi bili na srečo in uspeh ljudskega šolstva v Ljubljani. Zlasti prijazno pozdravljam tudi č. gosta, prečastnega gospoda kanonika Andreja Zamejca, jako delavnega člana mestnega šolskega sveta, in učitelstvo mestnih nemških šol, ki se udeležujejo današnje konferencije ter kažejo s tem, da jih je resna briga za ljudsko šolstvo v Ljubljani.“

Svojim namestnikom imenuje gosp. predsednik c. kr. profesorja gosp. Jakoba Vodeb-a in zapisnikarjema sta bila pa na predlog vadničnega učitelja g. Fr. Gerkmana z vsklikom izvoljena učiteljica Marija Wessnerjeva in učitelj Jakob Dimnik.

Overovateljema zapisnika sta pa bila izbrana gg. nadučitelj Andrej Žumer in učitelj Jožef Cepuder.

Na to prebere g. predsednik vse one člane konferencije, ki imajo po § 4 minist. naredbe z dne 8. maja 1872 l. aktivno in pasivno volilno pravico. Ostalo navzočno učiteljstvo javnih in privatnih ljudskih šol ima samo posvetovalen glas. Vseh učnih oseb, ki imajo pravico glasovanja, je 48; navzočnih je 37, odsotnih je pa 11, koji so pa vsi svojo odsotnost opravičili. Nadpolovična večina znaša torej 19.

Za tem dá gosp. predsednik na znanje najvažnejše ukaze in odredbe, katere so tekoče šolsko leto izdala razna šolska oblastva in sicer:

1.) Odredba vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dné 2. vel. travna t. l. št. 18328 ex 1893 glede volitve učiteljskih zastopnikov v c. kr. mestni šolski svet in udeležitve nemških učiteljev pri okrajnih učiteljskih konferencijah.

2.) Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dné 4. mal. travna 1894 št. 453 gledé učnega črteža ženskih ročnih del za osemrazredne ljudske šole.

3.) Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 6. rožnika 1894 št. 1430 gledé očasne bolezni „trahom“.

4.) Odredba vis. c. kr. naučnega ministerstva z dné 30. mal. travna 1894 šte. 5474 gledé zaznamovanja kron z *K* in vinarjev z *h*.

5.) Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 17. prosinca 1894. l. št. 991, o dolžnosti, naznanjati pričetek otrovnih (nalezljivih) bolezni.

6.) Odredba vis. c. kr. naučnega ministerstva z dné 31. prosinca 1894 št. 27922, vsled katere je učilo „Glavne oblike zemeljskega površja“ (Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg) dovoljeno za vporabo na ljudskih in meščanskih šolah.

7.) Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 21. svečana 1894 šte. 68, ki priporoča Fr. Gabrškovu: „Občno ukoslovje“ in „Občno vzgojeslovje“.

8.) Ministerijalna odredba z dné 5. kimovca 1893 šte. 16206, ki priporoča mesečnik „Oesterreichisch-ungarische Revue“ v nakup za okrajne učiteljske knjižnice.

9.) Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dné 10. listopada 1893 št. 2959, ki določuje, kedaj se smejo učencem dajati „izpustnice“.

10.) Odredba vis. c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dné 14. vel. srpana 1893 št. 1360, ki določuje za mestne šole četrtek kot šole prosti dan in postavlja začetek pouka v 1. in 2. razredu tudi ob zimskem času na 8. uro zjutraj.

11.) Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 23. vel. srpana 1893 št. 1981, ki odreduje, kako je treba ravnati z barvami, da se otroci ne ostrupé.

12.) Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 13. vel. srpana 1893 št. 2466, ki priporoča Fr. Hubadovo knjižico „Junaki“ (Ljubljana, Družba sv. Cirila in Metoda) za šolarske knjižnice.

13. Ministerijalna odredba z dné 25. mal. srpana 1890, št. 15090 gledé vpeljevanja muzikaličnega normalnega uglaševanja.

14.) Poročilo centralne direkcije c. kr. zalog šolskih knjig z dné 2. rožnika 1894 št. 520 gledé premembe šolskih knjig.

15.) Okrožnica vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 20. sušca 1894 št. 111, v koji se izreka gg. uprizarjateljem praznovanja 300letnice zmage pri Sisku zahvala in priznanje.

Sklepi lanske konferencije so se izvršili:

- a) gledé zavetišča npravno zanemarjenim otrokom. (Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 12. junija 12. vel. travna 1894 št. 1473);
- b) gledé nalog in spisovnega pouka. (Razpis c. kr. mestnega šolskega sveta z dné 29. vel. travna 1893 št. 430).

Za temi ukazi in odredbami naznani g. predsednik, da se bode z bodočim šolskim letom razdelila vnanja uršulinska osemrazrednica v 5razredno ljudsko šolo in 3razredno meščansko šolo. Isto tako se bode prevstrojila tudi samostanska notranja šola.

(Dalje prih.)

Iz Krškega. Občni zbor „Pedagogiškega društva“ bil je 31. mal. srpana t. l. jako dobro obiskan. Kot gostje počastili so zborovanje tudi nekteri domači uradniki in prof. dr. Glaser iz Trsta. G. predsednik pozdravi vse navzoče ter na kratko poroča o društvenem delovanji v minulemu letu. Za l. 1893. in 1894. izdalo je društvo knjigi „Naroznorn nauk“ in „Pouk o črtežih“. V začetku prihodnjega leta izda društvo obširno knjigo: „Razni spisi in društveno poročilo zadnjih dveh let“. Nadalje g. predsednik hvaležno omenja daril gg. ces. svetnika Murnika, prof. Pleteršnika, kanonika Rozmana ter društev „Narodne šole“ v Ljubljani in krške posojilnice. Hvala izreče se tudi gg. poverjenikom: Brezovnik, Gradišnik, Grčar, Kosovel, Kranjc, Letnar, Mavrič, Medvedšček, Nekerman, Porekar, Ribnikar, Schmoranzner, Tomšič, Thuma, Valenta, Vadenik, Zupančič in vsem drugim, ki so nabirali ude; posebno pa še gdč. Wessner-jevi v Ljubljani. Najbolj se odlikujejo okraji Kamnik, Logatec, Postojina in Sežana, kjer so skorej vsi učitelji udje „Pedagogiškega društva“. G. tajnik omenja med drugim „Popotnikov dopis iz Kranjskega“ v 11. štef. t. l. — Iz daljše debate o tej zadevi posnamemo sledeče: „Pedagogiško društvo pripozna važnost skupnega zborovanja z »Zavezo«, toda letos to ni mogoče, ker potovanje odbornikov v daljno Gorico napravilo bi društvu veliko stroškov, društvo pa ima pri tiskarjih še teliko dolga, da mora prav varčno postopati, kajti drugače bi izgubilo društvo svoj pravi namen, namreč literarno delovanje“.

Odbornik g. Lapajne obljubi, da bode to društveno stališče pojasnil tudi še ustmeno pri letošnjem zborovanji „Zveze“ v Gorici.

G. blagajnik poroča, da ima društvo sedaj skorej 700 udov, od katerih je že kakih 400 letnino plačalo, tako, da društvu za letošnje knjige primanjkuje le še 235 gld. Razven tiskarskih stroškov izdalo je društvo 5 gld. kot darilo „Glasbeni Matici v Ljubljani“ v priznanje „Nedvedovih zaslug“. — Račune pregledali in potrdili so gg. Bohinec, Levec in Pavčič.

Volitev 10 Zveznih delegatov se je tako vršila, da so se 4 udje sami oglasili namreč gdč. Brvar in Peterlin, ter gg. Lapajne in Trošt, izvolitev drugih šestih prepustila se je odboru.

Društveni odborniki ostali so prejšnji. Ti so: Bezljaj, Gabršček, Lapajne, Ravnikar, Rozman, Rupnik in dr. Romih.

Med zborovanjem nabere odbornik J. Ravnikar 14 gld. 35 kr. za učiteljski konvikt. — Pri tej priliki izrekla se je želja, da bi se slovensko učiteljstvo pri gmotnih prizadevanjih ne cepilo po krovovinah, kajti drugače bodo hirali vsi konvikti. Ako že ne moremo napraviti v Ljubljani skupni tak zavod, pa naj bi se zlagal skupni učiteljski sklad za stipendije, ki bi se primerno delile učiteljskim sirotam in otrokom vseh slovenskih pokrajin, kar bi se najlažje in najboljše izvršilo, ako bi temu podvzetji na čelo stopila naša „Zveza“.

Odbornik F. Rozman nabral je za „Popotnikov koledar“ dokaj naročnikov.

G. predsednik sklene potem zborovanje s slavo-klici presvitlemu cesarju!

Končno je še društveni amatér-fotograf in odbornik F. Rozman ovekoslavil občni zbor.

Po zborovanji vršil se je krasen koncert, ki je društveno blagajnico pomnožil za 35 gld. Na tem mestu bodi izrečena najiskrenejša zahvala vsem sodelovalcem vlasti pa pevovodji g. L. Potrebinu!

Dostavek uredništva: Vse je hvale vredno, kar storimo v blagor učiteljskih otrok in sirot, vendar mislimo, da bi ne bilo dobri stvari v korist, če moči in denar delimo. Poprimimo se raje resno konvikta in nabirajmo, kjer koli smo zbrani, darove zanj. Pravila „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ so že predložena visoki vladi in upamo, da bodo kmalo potrjena. Gledé nabiranja prispevkov, oziroma darov za konvikt je pa boljše, da nabiramo iz več vzrokov v vsaki kronovini posebej. Kedar bode pa prišlo do zgradbe, bi pa lahko ves ta denar združili ter zgradili v Ljubljani konvikt za vse slovenske pokrajine skupaj (če bi to vsaki posebej ne bilo mogoče). Kolikor več denarja bi se v posameznih kronovinah — oziroma tudi v posameznih okrajih — nabralo, toliko več deležev bi imele potem dotične kronovine — oziroma dotični okraj — pri konviktu.

Iz kočevskega okraja. (Konferencija.) Učitelji slovenskih in utrakvističnih šol našega okraja smo imeli konferencijo v Ribnici 27. rožnika. Odsotni so bili trije učitelji dva sta bolna, jeden je bil v Gradcu. G. nadzornik si je imenoval za namestnika v predsedništvu g. Severja; zapisnikarja sta bila voljena gđc Arko in g. Jaklič. Nadzornik prebere najpred ukaze in razglase šolskih oblastev, na to poroča o stanji šolstva v okraju. Iz njegovega poročila povzamemo, da je slovenskih otrok 6·3 % in nemških 3·7 % vsega okraja, toda navzlic temu je nemških šol in učiteljev precej več kakor slovenskih. Treba je delovati, da se slov. šole primerno pomnože ali razširijo. V občé naše šolstvo še ni povoljno, in smo morda za drugimi okraji. Referirali so gg. Čop, Ozimek, Mandeljc in Poklukar o podrobnem načrtu za realije v ljudskih šolah kočevskega okraja. V knjižnični odbor se bili voljeni gg. Tomšič, Ozimek, Čop, Verbič in gđc. Kaiser. Za pregledovalce računov sta voljena g. Čop in gđc. Fleš.

Sprejele so se sledeče resolucije: a) Knjižnični odbor naj naznanja prirastek knjig po okrožnici. b) Vabila k okrajni učiteljski konferenciji naj se pošiljajo ne le šolskim vodstvom, ampak vsem učiteljem in veroučiteljem, kateri imajo pravico priti h konferenciji. c) Vodstva slovenskih šol naj dopisujejo c. kr. okrajnemu šolskemu svetu slovensko. Vse tri resolucije so bile soglasno sprejete.

Pozivljajoč učiteljstvo k intenzivnemu delovanju v šoli, naročujoč jim skrbeti za ugled med narodom in priporočujoč solidno, lojalno in kolegialno postopanje v smislu našega vladarja Franca Jožefa I. Viribus unitis!, pozove g. nadzornik učiteljstvo naj zakliče presvetlemu vladarju slava! Učiteljstvo vstane in zapoje cesarsko himno.

Potem pové g. nadzornik, da je obema nadzornikoma naročeno vplivati na učiteljstvo, da se volita zastopnika potom kompromisa. Priporoča, naj se zjediniho za svojega zastopnika. Ker se nismo mogli zjediniti za g. Tomšiča, prišlo je do volitve za poskušnjo po listkih in pri tej volitvi je dobil g. Tomšič 12 in g. Čop 9 glasov. Z večino 3 glasov je bil odbran g. Tomšič za kompromisnega kandidata za volitev v zastopništvo slovenske stranke v okrajnem šolskem svetu.

Popoldne smo volili v skupščini pri Stari cerkvi 2 zastopnika v okrajni šolski svet. Taktnemu postopanju obeh gg. nadzornikov se je zahvaliti, da se je vršila volitev mirno; voljena sta gg. Tomšič in Windisch. Upamo, da gospoda ne bosta le za paradu v okrajnem šolskem svetu, ampak da bosta zastopala nesebično koristi učiteljstva in branila neustrašeno naše pravice!

V e s t n i k.

Žalost v cesarski rodovini. V nedeljo 29. m. m. je jezdil nadvojvoda Viljem na sprehod proti Weikersdorfu pri Dunaji. Zaradi električne železnice se mu je splašil konj ter vrgel visokega gospoda raz sebe. Nadvojvoda je padel na kamenje s tako silo, da je obležal v nezavesti. Ko se je predramil, so ga prevideli s svetimi zakramenti in ob 6. uri zvečer je umrl.

Osozne vesti. Naučni minister je imenoval vadničnega učitelja g. *Fr. Gerkmana* c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za okolico ljubljansko do konca tekoče dobe. G. *Josip Windisch* je postal nadučitelj na novostanovljeni dvorazrednici v Linfeldu; stalno je nastavljen na drugem mestu v Slavini dosedanji začasni učitelj g. *Frančišek Verbič*; gosp. *Ignacij Rozman* je imenovan stalnim nadučiteljem na dvorazrednici v Mošnjah; drugo mesto v Litiji je dobila dosedanja začasna učiteljica gđe. *Josipina Schott*. Učiteljica gđe. *Alojzija Bizaal* je predstavljena iz Vipave na Črni Vrh. Nadučitelj g. *Frančišek Gross* iz Vrem je prestavljen v Štreklovec in nadučitelj g. *Rajko Justin* pa iz Štreklovca v Vreme. Učiteljica v Trnovem gđe. *Marija Malec* je šla v pokoj. Gđe. *Franja Šušteršič* pride iz Žirov na II. mesto v Spodnjo Idrijo; g. *K. Gabrovec*, začasni učitelj v Žabnici pride kot tak v Žire.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela letos 17.859 gld. 37 kr. dohodkov in 16.324 gld. 30 kr. pa stroškov. Prebitka je bilo torej 1535 gld. 7 kr. Društveno premoženje znaša 16.232 gld. 6 kr.

Za „učiteljski konvikt“ se je nabralo pri okrajni učiteljski konferenciji v Kranji **46 K.** Darovali so gđe. Jugovic 2, Pogačnik 2, Bohinec 1, Krušič 1, Roos 1, Franz 1, Rozman 1 in gg. Pezdič 5, Traven 5, Kragl 4, Dolinar 2, Levičnik 2, Trpin 2, Ziegler 1, Kos 1, Kuhar 1, Keršič 1, Stanonik 1, Knific 1, Javoršek 1, Albrecht 1, Armič 1, Jezeršek 1, Debelak 1, Cvirn 1, Benedik 1, Mally 1, Krenner 1, Kmet 1, Žumer 1 K. Slava vrlenu učiteljstvu kranjskega okraja!

Živel naš závod! Pod tem geslom nam je poslal za „učiteljski konvikt“ g. *Frančišek Marolt*, učitelj na Brdu **13 K 20 h**, katere je nabral pri okrajni učiteljski konferenciji kamniškega okraja. Živeli prijatelji „našega zavoda!“

Veselicó v korist „učiteljskemu konviktu“ nameravajo prirediti vrli Metličanje, katerim stoji na čelu znani prijatelj šole in ljudskih učiteljev g. notar Fr. Štajer. Slava!

Dve in trideset kron je nabral g. *Jernej Ravnikar*, nadučitelj v Mokronogu, pri občnem zboru „Pedagogiškega društva“ v Krškem dne 31. m. m. za „učiteljski konvikt“. Darovali so po 2 K gg.: Gabršek Fr., Fabjančič Fr., Lavrič Fr., Pavčič A. in Gebauer A.; po 1 K pa gg.: Bezljaj J., Gantar I., Ivanec Fr., Jezernik M., Kolnik Avg., Lapajne Iv., Levec Iv., Lunder Fr., Mikota A., Petelin M., Pretnar J., Ravnikar J., Rekar E., Rodič J., Sajč J., Sajč M., Sark Alb., Slapšak J., Sonc A., Šinkovec I., Šmitik Fr. in Vohinc E. *Bog živi vrle darovalke in darovalce ter njih naslednike!*

457 K 66 h je dosedaj nabranih za „učiteljski konvikt“. Denar je naložen v mestni hranilnici ljubljanski.

Shod nemško-avstrijskih učiteljev v Inomostu. Dne 24. mal. srpana so priredili učitelji patrijotško demonstracijo pred spomenikom junaka *Andreja Hoferja*. Učitelj Böhm je navdušenimi besedami slikal Hoferja kot vzgled avstrijskega patrijotizma. (Znani junak, gostilničar Andrej Hofer, se je porodil dne 22. listopada 1767. pri St. Lenartu na Tirolskem. Odlikoval se je kot vodja tirolskih domobranskih strelcev, s kojimi je prizadejal Francozom mnogo škode. Francozi so ga vjeli in ga ustrelili dne 20. svečana 1810 v Mantovi. Ur.) Učiteljstvo smatra kot svojo najsvetejšo nalogo, zasajati v srea poverjene mu mladine ona čustva udanosti, vzstobe in ljubezni za cesarja in domovine, za katero je storil junaško smrt Andrej Hofer.

V seji istega dne je učitelj Mikusch govoril o pravnem stališču učitelja. V zmislu njegovih izvajanj so vsprejeli resolucijo, da bi se izdala ministerska naredba, po kateri naj bi se učitelji vsposredili vsem v kazenskem zakonu označenim uradnim osebam. Ista resolucija nalaga odboru, naj odpošlje peticijo na državni zbor, da bi poslednji ob razpravi o načrtu kazenskega zakona pridodal še jeden paragraf, v katerem bi bili učiteljem zajamčeni vsi tisti ozirí, kakor v državnih in deželnih šolskih zakonih.

Društvo „Radogoj“ imelo je dne 28. m. m. v Ljubljani svoj prvi občni zbor. Kako naglo se je razširilo po vseh slojih prepričanje o potrebi in koristi podpornega društva za uboge dijake, dokazuje dejstvo, da dosedaj še nobeno slovensko društvo v tako kratki dobi ni nabralo toliko kapitala „Radogoj“ šteje koncem prvega leta 138 ustanovnikov, med katerimi so 3 častni člani, in 46 rednih članov. Ustanovnina presega že **34.000 K.** Podpore je izdalo društvo v tem letu 2332 K. — Blagajniško poročilo izkazuje nedotakljive ustanovnine in vpisnine 34.132 K, letnih doneskov, darov itd. pa 2521 K. Skupnih stroškov je bilo 2612 K 70 h. — Z vsklikom sta bila izvoljena zatem zopet predsednikom g. *Ivan Hribar*, podpredsednikom g. ces. svetovalec *Murnik*. Drugi odborniki so: g. dr. *D. Majaron*, g. dr. *Gregorin* v Trstu, g. dr. *Kos* v Gorici in g. dr. *Šegula* v Novem Mestu. Računskim pregledovalcem so izvoljeni zopet gg. *J. Dimnik*, *K. Pleweis* in dr. *Žitek*.

Narodna požrtvovalnost v Čehih. Lep izgled izredne narodne požrtvovalnosti je dalo zopet prebivalstvo zlate Prage. Na korist šolskega društva „Ustřední Matice Školská“

se je priredila nedavno v Pragi velika narodna slavnost. Čisti dohodek te slavnosti je društvu nesel ogromno vsoto 18.064 goldinarjev.

Bučele, preroki vremena. Že nekoliko ur pred hudo uro, ko še na nebu nobene megle ni, so bučele jako nemirne, hoteč pikati s svojimi želi. Dolgoletna opazovanja so dokazala, da niti barometer, niti aneroid tako natanko vremena ne kažejo, kakor bučele.

Poleg statističnih podatkov zakadi se v Cislajtaniji na dan 218.000 gld. In naj še kdo reče, da so slabi časi.

Frekvenca avstrijskih gimnazij. V Avstriji ina 6 gimnazij po manj kot 100 učencev; 31 gimnazij po 100—200; 57 po 200—300; 35 po 300—400; 26 po 400—500; 16 po 500—600 in 7 po več kot 600 učencev namreč: Černovice 865, Przemysl 771, Ljubljana (višja) *inkluz delitvi še vedno* 699, Lemberg (IV.) 653, Rzeszow 631, Linz 611 in Lemberg (V.) 602 učenca. E. L.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1080

o. š. sv. Na štirirazredni dekliški šoli v Kočevji se razpisuje četrto mesto s prijemki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje je do 25. vel. srpana semkaj vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji, dne 6. vel. srpana 1894.

Št. 999

c. š. sv. V novomeškem okraju se razpisujejo te-le službe:

1.) Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici v Topli Rebri s prijemki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

2.) Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici v Zagradci s prijemki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

3.) Služba učitelja-voditelja na Selu in

4.) Drugo mesto na dvorazrednici v Črmošnjicah s prijemki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje je do 31. vel. srpana semkaj vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu, dne 3. vel. srpana 1894.

Št. 785

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Vipavi je stalno ali začasno popolniti izpraznjeno IV. učno mesto z letno plačo 450 gld. in prostim stanovanjem.

Prošnje je vlagati sem predpisanim službenim potom do dne 20. vel. srpana 1894.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 2. vel. srpana 1894.

Št. 768

o. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli na Planini nad Vipavo je stalno ali začasno popolniti izpraznjeno mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Dotične prošnje je semkaj vlagati do dne 18. vel. srpana 1894.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 29. mal. srpana 1894.

Listnica uredništva. *G. J. P. na Dunaji: Hvala lepa na poslanem! Vaš dopis in še več drugih člankov in dopisov smo morali zaradi pomanjkanja prostora odložiti na prihodnje številke. Prosimo potrpljenja.*

Spomnajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1¹/₄ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 1; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljate naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.